

Veiligheid
in de
bouw

Manifest
Structureel Veiliger

Van kakafonie naar samen muziek maken

Commitment op structureel veiliger bouwwerken

“Maak het ontwerpen, bouwen, overdragen en gebruiken van bouwwerken structureel veiliger”, dat is de opgave waartoe de Onderzoeksraad voor Veiligheid de ontwerp-, bouw- en technieksector heeft opgeroepen. Via het Programma Veiligheid in de Bouw heeft de sector samen met tal van stakeholders en betrokkenen de handschoen opgepakt om aan deze opgave te werken. De inzichten en bevindingen zijn getoetst en getest in lopende, operationele (leer)projecten.

De sector heeft voldoende partijen om de integrale veiligheid (bouwwerkveiligheid, bouwplaatsveiligheid en omgevingsveiligheid) te kunnen verbeteren. We realiseren ons dat alle bestaande stakeholders samen het totale speelveld goed afdekken en in staat zijn om de opgave op te pakken. Opdrachtgevers en opdrachtnemers voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor de veiligheid in de sector. Coördinatie van en samenwerking tussen al deze stakeholders is noodzakelijk om samen bestaande initiatieven en nieuwe acties elkaar te laten versterken waardoor de integrale veiligheid structureel verbetert.

Door zich te committeren aan dit Manifest verklaren partijen dat zij ‘altijd veilig’ als uitgangspunt hanteren van ieders handelen in het bouwproces. Dit betekent dat ieder accepteert dat er vanuit veiligheidsperspectief gehandeld wordt in projecten, contracten en de activiteiten waarbij hij/zij betrokken is, daar zelf naar handelt en daar anderen op aanspreekt.

Dit voortdurend naar veiligheid handelen vergt van iedere betrokkene en iedere organisatie en voor het hele bouwproces het nodige aan inrichting, kennis en competenties en voortdurend de vinger aan de pols houden. Niet omdat er om gevraagd wordt, maar vooral vanuit intrinsieke motivatie en ‘zelf willen’. Het levert op dat het bouwen, beheren en onderhouden van het bouwwerk steeds veiliger worden voor iedere betrokkene. Dat doen we door actief regie te voeren op veiligheid in de bouw, door via een Coördinerend Constructeur de verantwoordelijkheid voor constructieve veiligheid beter te borgen en door actief leer- en evaluatiemechanismes te introduceren zodat we meer inzicht krijgen en het lerend vermogen toeneemt.

Partijen verklaren dat zij als ambassadeurs van dit gedachtengoed zullen optreden.

Meer specifiek verklaren partijen zich gecommitteerd aan het onderstaande gedachtengoed op het gebied van Regie op veiligheid, Borging constructieve veiligheid en Versterken lerend vermogen.

Regie op veiligheid

Het versterken van de regie op veiligheid is noodzakelijk omdat veiligheid op dit moment geen doorlopende aandacht krijgt over alle fases van het bouwproces – van initiatief tot sloop – heen, waardoor beslissingen rondom veiligheid niet worden gewogen naar hun effect op andere fases.

Veiligheid wordt bovendien niet op een integrale manier bekeken, waardoor tenminste bouwwerkveiligheid, bouwplaatsveiligheid en omgevingsveiligheid als ‘losse’ onderwerpen worden benaderd, er niet in samenhang wordt aangestuurd en er bovendien over en weer onbedoelde negatieve bijeffecten optreden.

Betrokkenen aan zowel opdrachtgevers- als opdrachtnemerszijde zijn onvoldoende op de hoogte van de al bestaande wettelijke taken en verantwoordelijkheden op het vlak van veiligheid en handelen daar dus ook onvoldoende naar. De bestaande wettelijke verplichtingen binnen de actuele bouwpraktijk zijn behoorlijk complex en wellicht daardoor ook moeilijk te implementeren.

Op de momenten dat er activiteiten overgaan van de ene naar de andere partij, bijvoorbeeld tussen een opdrachtgever en opdrachtnemer, is niet altijd helder wie op dat moment het integrale overzicht heeft van en inzicht heeft in de verschillende aspecten van veiligheid. Juist op die momenten is het noodzakelijk de regie op veiligheid goed en expliciet te organiseren.

Regie op veiligheid zorgt er vanuit een algemeen principe ‘altijd veilig’ voor dat we ons er in alle stadia van het bouwproces van vergewissen dat de veiligheid van uitgevoerde activiteiten en de gerealiseerde assets geborgd is en in de toekomst ook blijft en dat voldaan wordt aan wettelijke rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Regie op veiligheid organiseren wij, als opdrachtgevers en opdrachtnemers in de sector, door:

- 1 Te zorgen voor een continu inzicht in en integrale samenhangende benadering van veiligheid in projecten, contracten en assetmanagement:
 - a Aan de kant van de opdrachtgever in alle fases en bij alle faseovergangen een Regievoerder veiligheid als rol te benoemen en te beleggen met voldoende mandaat om in te grijpen als de veiligheid in het geding kan komen of is. Deze rol is een kernverantwoordelijkheid van elke eigenaar en initiatiefnemer van bouwwerken en bouwprocessen.
 - b Aan de kant van de opdrachtnemer(s) een Veiligheidsaanspreekpunt te benoemen als wederhelft van de Regievoerder veiligheid met eveneens vergelijkbaar mandaat om in te grijpen als de veiligheid in het geding kan komen of is.
- 2 Tussen opdrachtgever en opdrachtnemer(s) alle taken, rollen, verantwoordelijkheden en mandaten op het gebied van veiligheid, zowel de wettelijke als niet-wettelijke, te expliciteren en privaatrechtelijk ('contractueel') vast te leggen.
- 3 In elke organisatie werkzaam in de ontwerp-, bouw- en technieksector op organisatieniveau de verantwoordelijkheid voor veiligheid in de top van de organisatie expliciet te benoemen en te beleggen, zowel ten aanzien van kennisopbouw en -borging als ten aanzien van het escalatieniveau op het gebied van veiligheid.
- 4 In elke organisatie en in elk project het veiligheidsmanagement in te richten op een wijze die zo goed mogelijk past bij aard, complexiteit en omvang.

Borging constructieve veiligheid

De Onderzoeksraad voor Veiligheid vroeg de sector om een betere borging van de constructieve veiligheid van bouwwerken en wees daarbij op de risico's van een versnipperde aandacht en verantwoordelijkheid gedurende het ontwerp- en bouwproces en onvolledige overdracht van informatie omtrent constructieve veiligheid naar de gebruiker.

Door een heldere demarcatie van de rollen, taken en verantwoordelijkheden van een Coördinerend Constructeur nieuwe stijl ten opzichte van een Ontwerpend Constructeur zorgen we voor meer eigenaarschap voor het eindresultaat en de daarbij behorende aansprakelijkheden.

De consequente toepassing van de Coördinerend Constructeur als resultaatverantwoordelijke voor de volledigheid en de samenhang van het geheel van ontwerp- en detailuitwerking van de hoofddraagconstructie, de bouwkundige constructie en de tijdelijke en hulpconstructies is de doorbraak die gaat zorgen voor veiliger bouwwerken in alle fases van totstandkoming tot gebruik.

Wij, opdrachtgevers, adviseurs en bouwbedrijven, nemen de verantwoordelijkheid voor de borging van de constructieve veiligheid, ieder vanuit de eigen rol. Wij zijn ons bewust van de verscheidenheid aan bouwopgaven, organisaties en projecten, maar hanteren zoveel mogelijk hetzelfde kader. Constructieve veiligheid is geen streven, maar een verplicht eindresultaat.

- 1 Wij gaan actief de versnippering van taken en verantwoordelijkheden tegen.
- 2 Wij versterken de rol van de Coördinerend Constructeur:
 - a Hij neemt en krijgt de eindverantwoordelijkheid voor de integrale constructieve veiligheid;
 - b De Coördinerend Constructeur krijgt mandaat om dit mogelijk te maken, ook richting deelconstructeurs die onder deze eindverantwoordelijkheid vallen;
 - c Wij gaan van een inspanningsverplichting naar een resultaatverplichting;
 - d De Coördinerend Constructeur accepteert een andere aansprakelijkheid voor de meer verantwoordelijke rol. Om deze aansprakelijkheid te kunnen dragen en verzekeren worden beheersmaatregelen genomen: kwaliteitsmaatregelen die bijdragen aan de veiligheid, maar die ook tijd en geld kosten, ook voor de opdrachtgevers.
 - e Wij stellen competentie-eisen aan organisaties en sleutelfunctionarissen die passen bij de rol en de complexiteit van het project en borgen dat deze in projecten worden uitgevraagd en toegepast.
- 3 Wij hanteren actief de beginselen van 'Professionele tegenspraak'. Wij zorgen ervoor dat onze organisaties en projecten een sociaal veilige omgeving bieden om professionele tegenspraak toe te passen en monitoren dat.

Versterken lerend vermogen

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft geconstateerd dat het lerend vermogen binnen de sector versterking behoeft. Ook roept de Onderzoeksraad op om over te gaan van een 'schuldcultuur' naar een 'leercultuur'.

Onze mensen zijn en blijven de belangrijkste schakel om bouwwerken veilig te kunnen maken en te kunnen gebruiken. Er is veel kennis aanwezig in de sector en iedere dag komt er kennis bij. Door inzichtelijk te maken hoe de kennis stroomt binnen de sector worden we gestimuleerd na te denken waar en hoe wij het lerend vermogen kunnen verbeteren.

Coördinatie en onderlinge afstemming gaat de sector helpen de kennis en kennisstromen structureel te verankeren, bekender te maken en gericht toe te passen in projecten. Beter inzicht in voorvallen en structureel evalueren is nodig om te leren op project-, organisatie- en sectorniveau.

Wij, opdrachtgevers en opdrachtnemers in de sector verklaren:

- 1 We stralen allemaal en collectief uit waarom we dit doen: aandacht voor het vergroten van het lerend vermogen in de sector leidt uiteindelijk tot een aantrekkelijker sector met een beter imago waar meer mensen graag willen werken. Die extra mensen hebben we zeer dringend nodig.
- 2 We adopteren het Stroomschema Versterken Lerend Vermogen als krachtig denkmodel en mogelijk voorbeeld hoe huidige organisaties in te richten als een échte 'lerende organisatie'. Het biedt een sterk handvat om jezelf de vragen te stellen waar je staat als organisatie en waar het nog aan ontbreekt: van 'Ist' naar 'Soll'. Het is ook toe te passen als denkmodel voor de gehele sector.
- 3 We scheppen de juiste cultuur waarin lerend vermogen wordt gestimuleerd door een visie te ontwikkelen en uit te dragen, door de leegerichtheid te ontwikkelen, door uit te nodigen tot leren en ontwikkelen, door kennisdeling en communicatie te benadrukken en door de analysegerichtheid te vergroten.
- 4 We gaan in stappen een 'Veiligheidsplatform' inrichten voor het Melden-Analyseren-interveniëren-Monitoren met als werkveld bouwwerkveiligheid, arbeidsveiligheid en omgevingsveiligheid en met als techniekvelden bouw, infra en gebouwgebonden dan wel bouwwerkgebonden installatietechniek. Daarbij maken we maximaal gebruik van wat er al is of wat momenteel wordt ontwikkeld zoals de Uniforme Meld App.

Slotverklaring

Wij streven er als sector naar om de bovenstaande ambities gezamenlijk en ieder vanuit de eigen autonome rol op te pakken. Wij streven ernaar om jaarlijks als sector met elkaar bijeen te komen om de voortgang van het gedachtegoed te bespreken en successen en leerervaringen met elkaar te delen. We hebben de overtuiging dat we door op deze wijze te gaan handelen, we de bouwsector structureel veiliger maken. Dat willen we niet alleen, dat gaan we ook doen. Daarop zijn wij aanspreekbaar.

Veiligheid in de bouw

info@veiligheidindebouw.nu
www.veiligheidindebouw.nu